

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № ... 11-03-24

София, 25.03.2024 г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

ОТ АСЕН ВАСИЛЕВ - МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 9/2024 г.

Относно: Искане на Висшия адвокатски съвет за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 129, ал. 6 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (Обн., ДВ, бр. 105 от 29.12.2005 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.) в частта „с изключение на задължителни осигурителни вноски“.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На основание чл. 150, ал. 5 във връзка с чл. 149, ал. 1, т. 2, пр. 1-во от Конституцията на Република България Висшият адвокатски съвет (ВАдС) е сезирал Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 129, ал. 6 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК) (Обн., ДВ, бр. 105 от 29.12.2005 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.) в частта „с изключение на задължителни осигурителни вноски“. На 14.02.2024 г. Конституционният съд (КС) е образувал конституционно дело № 9/2024 г. по искането на ВАдС, в което вносителят излага съображенията си в подкрепа на твърдени противоречия на посочената разпоредба от ДОПК с чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2, чл. 7 и чл. 17, ал. 1 и ал. 3 от Конституцията на Република България.

Оспорената разпоредба на чл. 129, ал. 6 от ДОПК гласи следното:

„(б) Недължимо внесени или събрани суми, с изключение на задължителни осигурителни вноски, се връщат със законната лихва за изтеклия период, когато са внесени или събрани въз основа на акт на орган по приходите. В останалите случаи сумите се връщат със законната лихва от деня, в който е следвало да бъдат възстановени по реда на ал. 1 - 4.“

В искането си ВАДС твърди, че разпоредбата на чл. 129, ал. 6 от ДОПК в оспорената част противоречи на основополагащи норми от Конституцията на Република България (КРБ), установяващи принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1), принципа на равенство на гражданите пред закона (чл. 6, ал. 2), принципа за отговорност на държавата за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица (чл. 7), както и принципа на право на собственост и неприкосновеност на частната собственост (чл. 17, ал. 1 и ал. 3).

Вносителят посочва, че според предвиденото изключение, при прихващане или възстановяване на неправомерно внесени или събрани въз основа на акт на орган по приходите суми за задължителни осигурителни вноски, законна лихва се дължи от деня, в който сумите е следвало да бъдат възстановени, а не от датата на извършване на плащането, както това е предвидено при останалите публични вземания, като по този начин се създава неясна и взаимоизключваща се правна уредба в противоречие с принципа на правовата държава

Според вносителя поради паричния характер на всички публични вземания е необосновано и несправедливо лихвата за задължителни осигурителни вноски да се дължи от по-късен момент, с което на практика се изключва нейната дължимост.

В искането се посочва, че чл. 129, ал. 6 от ДОПК неоправдано установява неравно третиране въз основа на личното положение на лицата – временното им качество на длъжници на определен вид публично задължение, при липсата на потребност от постигането на значими за обществото цели.

Вносителят подчертава също, че в противоречие със задължението на държавата да отговаря за вреди, причинени от нейни незаконосъобразни актове, предвиденото изключение необосновано лишава лицата от възможността да получат пълния размер на лихвата по реда на чл. 129, ал. 6 от ДОПК, като единствено могат да предявят своите претенции по реда на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.

В искането се посочва, че се накърнява и правото на частна собственост, като се допуска обогатяване на държавата за сметка на гражданите, които са претърпели вреди от незаконни актове на органи на публичната власт, като са били лишени от възможността да ползват притежаваните от тях парични средства.

С Определение от 27 февруари 2024 г. КС е допуснал за разглеждане по същество искането на ВАДС за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 129, ал. 6 от ДОПК в оспорената част. На основание чл. 20а, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Конституционния съд КС е конституирал министъра на финансите като заинтересована страна по делото.

С оглед предоставената възможност и предвид компетентността на министъра на финансите, в определения от КС 30-дневен срок изразявам становище, че искането на ВАДС е неоснователно и необосновано, като излагам подробни съображения конкретно по аргументите в искането за установяване на противоконституционност на оспорената разпоредба от ДОПК, както следва:

Считам че допуснатото за разглеждане по същество искане на вносителя ВАДС е неоснователно и не споделям изложените мотиви за противоконституционност на чл. 129, ал. 6 от ДОПК в частта „с изключение на задължителни осигурителни вноски“ по следните съображения:

Оспорената от ВАДС разпоредба на чл. 129, ал. 6 от ДОПК предвижда, че недължимо внесени или събрани суми, с изключение на задължителни осигурителни вноски, се връщат със законната лихва за изтеклия период, когато са внесени или събрани въз основа на акт на орган по приходите. В останалите случаи сумите се връщат със законната лихва от деня, в който е следвало да бъдат възстановени по реда на ал. 1 – 4 на чл. 129 от ДОПК.

Разпоредбата по ясен и недвусмислен начин предвижда, че когато недължимите суми са внесени или събрани въз основа на акт на орган по приходите, те се връщат със законната лихва за изтеклия период, т.е. от датата на събирането, респективно внасянето им, до датата на възстановяването им. Това правило не се прилага единствено по отношение на задължителните осигурителни вноски като особен вид публични вземания, независимо че са внесени или събрани въз основа на акт на орган по приходите. В тази хипотеза, както и във всички останали случаи когато основаниято за внасянето или събирането не е акт на орган по приходите, сумите се връщат със законната лихва от деня, в който е следвало да бъдат възстановени по реда на чл. 129, ал. 1 - 4 от ДОПК.

Отбелязвам, че чл. 129, ал. 6 от ДОПК се прилага в сегашната си редакция от влизането в сила на кодекса (1 януари 2006 г.) и не е изменян и допълван, нито е имало индикации за проблеми при прилагането му поради вътрешно противоречие в разпоредбата.

Искането за противоконституционност изхожда от разбирането, че задължителните осигурителни вноски и данъците са идентични по правната си същност и на това основание се твърди противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2, чл. 7 и чл. 17, ал. 1 и ал. 3 от КРБ. В искането се говори за еднаквост на всички публични вземания (имат паричен характер, установяват се и се събират по един ред), но от изложените съображения и цитираните разпоредби от ДОПК (чл. 110 и сл., чл. 144 и сл.) става ясно, че вносителят прави паралел само с данъците, тъй като тези разпоредби са приложими само по отношение на данъците и задължителните осигурителни вноски като категории публични вземания, споделящи някои общи характеристики и процедури. Също така в искането за противоконституционност вносителят се позовава на чл. 60, ал. 1 от КРБ, съгласно който данъците и таксите (а не всички публични вземания) се установяват само със закон, като отнася неправилно това изискване и към задължителните осигурителни вноски.

Данъците и задължителните осигурителни вноски имат различна правна природа. Данъците са определяни в теорията и съдебната практика като невъзвръщаемо, безвъзмездно (без пряка насрещна облага) плащане, налагано едностранно от държавата чрез закон, което може да бъде реализирано чрез способите на държавната принуда. Съгласно чл. 60 от КРБ данъците са конституционно задължение за всеки гражданин и целят набиране на средства за осъществяването на обществените дейности и функционирането на държавата.

Осигурителните вноски са също плащане, наложено от държавата със закон, но срещу него за лицата възникват определени осигурителни права при настъпването на предвидените в закон условия – право на пенсия, право на обезщетение при временна неработоспособност, право на обезщетение за бременност и раждане, право на обезщетение при безработица, право на медицинско обслужване и болнично лечение, т.е. може да се каже, че е налице възмездност.

Социалната държава организира и поддържа осигурителна система – част от социалната закрила, в която гражданите да могат да се осигуряват и да получават осигурителни плащания от системата при изпълнение на определени законови условия и изисквания. Законодателят регламентира в отделни закони начина на осигуряване, размера на осигурителните вноски, осигурителната база или осигурителния доход, осигурителния период за натруване на съответните осигурителни права и други правила, норми и ред. В системата на социално осигуряване получаването на определен вид обезщетение и размерът му зависи

от участието на лицата в осигуряването, от размера на осигурителния доход, върху който лицето е осигурявано, както и от периода на осигуряване.

Разпоредбата на чл. 51, ал. 1 от КРБ прогласява като основно право на гражданите правото на обществено осигуряване и социално подпомагане, без да указва реда, начина, принципите и системата за неговото осъществяване и практическо прилагане. Защитата на това право включва задължението на държавата да създаде по законодателен път система за обществено осигуряване и да гарантира реализацията на осигуряването в съответните форми, когато условията за получаване на съответните плащания са настъпили. Правото на обществено осигуряване е неразривно свързано със задължителния характер на осигуряването. В Кодекса за социално осигуряване законодателят е създал структурата на социалноосигурителната система в България, която обхваща държавното обществено осигуряване, допълнителното задължително пенсионно осигуряване и допълнителното доброволно осигуряване, като е приел принципа на задължителност. Уреждайки държавното обществено осигуряване като задължително, законодателят е направил необходимото за осъществяването на конституционното право на обществено осигуряване, като е създал нормативна система с подходяща структура и принципи на осигуряване.

Основните права на гражданите, прогласени в чл. 52, ал. 1 от КРБ, включват правото на здравно осигуряване, гарантиращо им достъпна медицинска помощ, и правото на безплатно ползване на медицинско обслужване. Съгласно чл. 52, ал. 2 от КРБ здравеопазването на гражданите се финансира от държавния бюджет, от работодателите, от лични и колективни осигурителни вноски и от други източници при условия и по ред, определени със закон. Тъй като не са предвидени никакви конкретни ограничения в тази насока, следва да се приеме, че законодателят, при спазване на общите конституционни принципи, е свободен да прецени какви трябва да са начинът и формата на финансиране на здравеопазването от конституционно установените източници и кои могат да бъдат другите източници.

Основният принцип, залегнал в модела на здравното осигуряване, е солидарността. Принципът на солидарност на осигурените лица при ползването на набраните средства е основна характеристика на здравноосигурителния модел в Република България, съгласно чл. 5 от Закона за здравното осигуряване. Здравното осигуряване е изградено на разходопокривен принцип и средствата се изразходват текущо за точно определени цели - заплащане на медицински дейности, услуги и стоки. Размерът на направените осигурителни вноски не се обвързва с вида и количеството на предоставените здравни услуги, като се гарантира принципът на солидарността и равният достъп до обслужване. Законодателят

гарантира осигуряването на достъпна медицинска помощ за всички български граждани, независимо от приноса на отделното лице в здравноосигурителния бюджет и докато размерът на осигурителната вноска за здравно осигуряване е елемент на данъчно-осигурителната политика, достъпът до здравеопазване се определя не от размера на вноската, а от наличието ѝ. Достъпна е медицинската помощ, която предоставя възможност за диагностика и лечение на всички граждани в случай на заболяване, равни условия и еднакви възможности за ползване на лечението.

Осигурителната система, в това число държавното обществено осигуряване и здравното осигуряване, е основана на принципите на всеобщност, задължителност, солидарност, равнопоставеност на осигурените лица (чл. 3 от Кодекса за социално осигуряване и чл. 5 от Закона за здравното осигуряване). Съществуват разлики между социалното и здравното осигуряване, но и при двете внасянето на вноски е задължително за осигурените лица, като средствата са целеви и постъпват в специален фонд. За осигурените лица възникват осигурителни права, но съответната услуга се ползва само от тези, за които е настъпило осигурително събитие (т.нар. принцип на солидарността). Този законодателен подход е в съответствие с конституционно прогласените основни права на обществено осигуряване и социално подпомагане (чл. 51, ал. 1 от КРБ) и на здравно осигуряване (чл. 52, ал. 1 от КРБ), както и е отражение на принципите на социалната държава, прокламирана в преамбюла на Конституцията. Социалната държава, от своя страна, е немислима, ако не е основана на солидарност и взаимопомощ между членовете на обществото. В мотивите на Решение № 5 от 2000 г. по к. д. № 4/2000 г. КС приема следното: *„Общественото осигуряване е система за взаимопомощ и солидарност, чрез която се защитава общият интерес, като от набиранияте вноски на всички осигурени се обезпечават материалната защита на изпадналите в нужда членове на общността поради настъпването на определени осигурени рискове (болест, злополука, старост, смърт и др.).“*

Различната правна природа на данъците и задължителните осигурителни вноски е безспорна съгласно конституционната и съдебната практика. Това виждане е застъпено например в мотивите за обявяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 169, ал. 4 и чл. 179, ал. 1 от ДОПК с Решение № 2 от 2014 г. на КС по к. д. № 3/2013 г.: *„Конституционният съд също така приема, че данъчните плащания и вноските за социалното и здравното осигуряване почиват на различно правно основание и пораждат различни правни последици. Въпреки че и двете категории представляват публични вземания на държавата, те имат различна правна природа. Същите имат различен характер и*

предназначение. Основните различия между тях се проявяват както при финансовите източници за набирането им, така и в управлението и разходването на тези средства. Разходите за здравното и социалното осигуряване се покриват от набраните при условията на задължителност специални социални и здравни фондове (Решение № 5 от 2000 г. по к. д. № 4 от 2000 г., Решение № 8 от 2012 г. по к. д. № 16 от 2011 г.). Осигурителните вноски нямат характер на данък, защото срещу тях осигуреният получава право на съответни prestaции, докато данъкът е държавно вземане, което се дължи безвъзмездно (Решение № 5 от 2000 г. по к. д. № 4 от 2000 г.).“.

В този смисъл е и Тълкувателно решение № 2 от 2022 г. на ВАС по т. д. № 8/2020 г., ОСС, I и II колегия: *„Данъкът е субективно вземане на държавата от физически и юридически лица, което е невъзвръщаемо, за разлика от осигурителните вноски, които се правят за обезпечаване на общественото и здравно осигуряване и в този смисъл при тях е налице възвращаемост, което обуславя и социалната им функция на подпомагане с оглед настъпване на съответните осигурителни рискове.“.*

I. Относно твърденията за противоречие на чл. 129, ал. 6 от ДОПК в оспорената част с чл. 4, ал. 1 от Конституцията на Република България.

В искането на ВАДС за обявяване на противоконституционност се твърди, че разпоредбата на чл. 129, ал. 6 от ДОПК в оспорената част противоречи на чл. 4, ал. 1 от КРБ поради установената с нея противоречива, неясна и взаимоизключваща се нормативна уредба, която е едновременно с това и несправедлива.

Според вносителя на искането различното правило относно дължимостта на лихви за недължимо внесени или събрани задължителни осигурителни вноски в сравнение с правилото за началния момент, от който органът по приходите дължи лихва при други видове публични вземания, създава вътрешно противоречие в разпоредбата. Излагат се съображения за това, които обаче не отчитат различния характер на осигурителните вноски в сравнение с останалите видове публични вземания.

Съгласно чл. 4, ал. 1 от КРБ Република България е правова държава. Конституционният принцип за правовата държава означава наличието на ред и правила при упражняването на властта. Държавата е правова, когато се управлява според Конституцията и законите. Законите от своя страна следва да са ясни, точни и да не противоречат на Конституцията.

Доколкото в искането на ВАдС се твърди противоречие на оспорената законова норма с чл. 4, ал. 1 от КРБ, насочвам Вашето внимание към практиката на Конституционния съд, касаеща принципите на правовата държава, а именно:

В Решение № 1 от 27.01.2005 г. по к. д. № 8/2004 г. КС приема, че *„не е необходимо да бъдат изброени всички елементи и проявни форми на правовата държава, защото тя е динамично понятие, което пък обяснява защо в съвременните конституции няма позитивноправна дефиниция“*, както и че *„не бива да се допуска принципът за правовата държава да бъде неприсъщо натоварван, при което всякакво правно нарушение да бъде квалифицирано като противоречащо на правовата държава, а оттук - ясното съдържание и приложимост на принципа да бъдат накърнени“*. Според същото решение *„„Правова държава“ означава упражняване на държавна власт на основата на конституцията, в рамките на закони, които материално и формално съответстват на конституцията и които са създадени за запазване на човешкото достойнство, за постигане на свобода, справедливост и правна сигурност“*.

Конституционният съд е потвърдил виждането си за съдържанието на принципа за правовата държава и в Решение № 7 от 16.06.2005 г. по к. д. № 1/2005 г., в което е посочил, че *„Конституционният съд вече е имал повод изрично да очертае с какво съдържание е изпълнен принципът на правовата държава, за да не се натоварва той прекомерно и често с очаквания за приложението му в конституционния процес“*, като се е позовал и на цитираното по-горе Решение № 1 от 27.01.2005 г. по к. д. № 8/2004 г.

Законодателят легитимно и обосновано в чл. 129, ал. 6 от ДОПК е изключил задължителните осигурителни вноски, съобразявайки различния характер на публичните вземания и взаимовръзката между осигурителните вноски и ползването въз основа на тях на осигурителни права. Подчиняването на вземанията на различен режим според спецификите на регламентираните обществени отношения само по себе си не би могло да представлява вътрешно противоречие в уредбата. До признаването/заявяването на недължимостта на вноските лицата участват с тях в осигурителната система и биха могли да ползват или вече са ползвали осигурителни права, като съгласно принципа на солидарността не е от значение дали реално са упражнени от платеща на вноската, тъй като събраните осигурителни вноски се разходват от държавата при настъпване на осигурителни събития и за други лица. Поради тази „възмездност“ точно принципът на справедливостта изисква държавата да не връща с лихви недължимо внесените или събрани суми. Този подход съответства на изискванията за социална справедливост и гражданска солидарност.

В тази връзка считам, че избраният подход по отношение на различния режим при възстановяване на суми за недължимо внесени или събрани задължителни осигурителни вноски е въпрос на законодателна целесъобразност.

II. Относно твърденията за противоречие на чл. 129, ал. 6 от ДОПК в оспорената част с чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България.

В искането ВАДС твърди, че оспорената част от разпоредбата на чл. 129, ал. 6 от ДОПК въвежда неравно третиране на данъчно задължените лица по отношение на вида на публичното задължение, недължимо събрано или внесено въз основа на незаконосъобразен акт на орган по приходите. Прави се заключение, че чл. 129, ал. 6 от ДОПК установява дискриминационно третиране по признак лично положение на лицата, в конкретния случай временното им качество длъжник на определени по вид публични задължения.

Съгласно цитираната разпоредба на чл. 6, ал. 2 от КРБ не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние, каквито признаци в чл. 129, ал. 6 от ДОПК не се откриват.

Равенството на всички граждани пред закона по смисъла на чл. 6, ал. 2 от Конституцията означава равенство пред всички нормативни актове (арг. Решение № 14 от 1992 г. по к. д. № 14/1992 г.).

В тази връзка според решенията на КС, за да се търси противоконституционност на законов текст на основание чл. 6 от КРБ, следва да е налице поне един от признаците, посочени в чл. 6, ал. 2 от КРБ, като *„социалните признаци за недопускане ограничения на правата или предоставяне на привилегии са посочени в чл. 6, ал. 2 от Конституцията изчерпателно.“* (Решение № 14 от 10.11.1992 г. на КС на РБ по к. д. № 14/92 г., Решение № 15 от 9.06.1998 г. на КС на РБ по к. д. № 12/98 г.).

Оспореният чл. 129, ал. 6 от ДОПК в частта *„с изключение на задължителни осигурителни вноски“* не регламентира неравно третиране по смисъла на Конституцията, не предвижда привилегии, нито засяга признак от изброените в чл. 6, ал. 2 от КРБ.

Независимо от изложеното, считам, че не е налице неравнопоставеност пред закона и в контекст, излизащ извън рамките на чл. 6 от Конституцията. Освен че и данъците, и задължителните осигурителни вноски имат общия белег да са публични държавни вземания,

както е отбелязано по-горе, те имат различна правна природа и не могат да бъдат третирани по еднакъв начин. В рамките на специфичния вид публични вземания „задължителни осигурителни вноски“ законът третира по един и същ начин всички видове вноски и не прави разлика по отношение на лицата, които са ги платили.

Различната правна уредба отчита разликата в правното и фактическото положение на задължителните осигурителни вноски в сравнение с данъците и другите публични вземания. В тази връзка не споделям твърдението, че е налице дискриминация на основата на личното положение на лицето, което имало статут на временен длъжник. Отчитайки обстоятелството, че за целите на процедурата по прихващане и възстановяване платещът има качеството на кредитор на държавата, а не на длъжник, различното третиране е обусловено от липсата на идентичност (еднаквост) на вземанията и необходимостта от диференциация на правната уредба съобразно спецификите на този вид публични вземания.

По отношение на задължителните осигурителни вноски ДОПК предвижда и други отклонения в правната уредба, произтичащи от различната им правна природа в сравнение с данъците. Например съгласно чл. 104 от ДОПК промени в данъчните декларации са допустими, само ако са извършени чрез подаване на нова декларация преди изтичане на законоустановения срок за подаване. Това правило не важи за задължителните осигурителни вноски и това е свързано с възможността за ползване на осигурителни права. Член 104, ал. 3 от ДОПК предвижда, че коригиращи декларации за задължителни осигурителни вноски могат да се подават и след изтичане на законоустановения срок за подаване. Същевременно коригиращи данъчни декларации, подадени след срока, се считат за неподадени и не пораждаат правни последици за данъчното облагане (чл. 104, ал. 2 от ДОПК).

Нееднаквото регламентиране на права и задължения на лицата в закона не означава във всички случаи неравнопоставеност. Различното положение, в което се намират лицата, задължени за данъци и други публични вземания, и лицата, задължени за осигурителни вноски, не предполага унифициран подход при прилагането на разпоредбите на ДОПК за възстановяването. Съгласно приетото от КС в мотивите на Решение № 15 от 2010 г. по к. д. № 9/2010 г. *„Диференциацията се основава на определен критерий и на него трябва да отговарят всички субекти от една група. Равенството пред закона не е еднаквост за всички субекти на едно право или задължение. Без диференциация не биха могли да се отчитат обективните и субективните различия, изискващи нееднаква правна уредба, за да се постигне равенство пред закона.“*

III. Относно твърденията за противоречие на чл. 129, ал. 6 от ДОПК в оспорената част с чл. 7 от Конституцията на Република България.

Съгласно чл. 7 от КРБ държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове и действия на нейни органи и длъжностни лица. За лицето, платило осигурителната вноска, не би могло да възникне вреда, тъй като внесената сума не се ползва безвъзмездно от държавата, а се разходва от осигурителната, съответно здравната система на солидарен принцип, включително в полза и на конкретното лице. В този смисъл съгласно Решение № 7 от 2017 г. на КС по к. д. № 2/2017 г.: *„Конституционният съд не споделя доводите на вносителя, че срещу задължението за внасяне на здравноосигурителни вноски върху получения трудов доход пенсионираният представител на свободна професия „няма да получи нещо различно или в повече от това, на което вече има право“, както и че „не получава нищо насреща на това задължение“. Системата на публичното здравно осигуряване е така устроена, че облагата за отделния осигурен зависи от конкретно възникнала нужда от здравна помощ, а не от личния му принос към фондовете за здравеопазване. Почивайки на принципа за солидарност, задължителното участие в набирането на средства за здравно осигуряване не се определя от очакването за „получаване на нещо“.“.*

IV. Относно твърденията за противоречие на чл. 129, ал. 6 от ДОПК в оспорената част с чл. 17, ал. 1 и ал. 3 от Конституцията на Република България.

Съгласно чл. 17, ал. 1 от КРБ правото на собственост и на наследяване се гарантира и защитава от закона, а ал. 3 от КРБ прогласява, че частната собственост е неприкосновена.

Законодателно въведеното разграничение в режима на лихвите при възстановяване на недължимо платени или събрани задължителни осигурителни вноски и други публични вземания, обусловено от особената „възмездна“ и солидарна природа на осигурителните вноски, не е относимо към цитираната разпоредба, нито представлява посегателство върху неприкосновеността на частната собственост.

В противен случай голяма част от правните режими, които имат имуществени последици, би следвало да се разглеждат като посегателство над частната собственост. В хипотезата на чл. 129, ал. 6 от ДОПК до момента на обявяване на незаконосъобразността на акта на органа по приходите лицето участва в осигурителната система на солидарен принцип и срещу платените суми за него възникват осигурителни права. Както и при законосъобразно внесените осигурителни вноски, без значение е дали лицето се е възползвало на практика от направените вноски.

Наред с това следва да се отбележи, че в някои решения Конституционният съд застъпва виждането, че дори когато е налице засягане на частната собственост на лицата, когато това е в името на по-висша конституционна цел, това не следва да се разглежда като нарушение на чл. 17, ал. 3 от КРБ. Според Решение № 17 от 2021 г. на КС по к. д. № 11/2021 г. *„Принципът на неприкосновеност на частната собственост по чл. 17, ал. 3 от Конституцията не изключва правната възможност за нейното ограничаване, като при определени условия допуска дори принудителното отчуждаване на собственост – чл. 17, ал. 5 от Конституцията. ... Конституционният съд е постоянен в своята практика, че ограничението на едно основно право е допустимо, но само когато това се налага, за да бъдат охранени висши конституционни ценности (Решение № 3 от 2019 г. по к.д. № 16/2018 г.; Решение № 4 от 2021 г. по к.д. № 1/2021 г.). Възможността дадено основно право да бъде ограничено в името на друга конституционна ценност поставя въпроса за конституционните предели на намеса в защитеното от нея съдържание. С цел да бъдат определени границите на допустима намеса на държавата по отношение на основните права в практиката си Конституционният съд прилага принципа на пропорционалност като елемент на принципа на правовата държава, установен с разпоредбата на чл. 4, ал. 1 от Конституцията (Решение № 14 от 2014 г. по к.д. № 12/2014 г.; Решение № 2 от 2015 г. по к.д. № 8/2014 г.; Решение № 7 от 2019 г. по к.д. № 7/2019 г.; Решение № 11 от 2021 г. по к.д. № 7/2021 г.). Съгласно този принцип ограничението на конституционно защитеното право трябва да е съразмерно на преследваната легитимна цел, а не да надхвърля необходимото за нейното постигане. Конституционният съд е последователен в позицията си, че всяко ограничение на основно право трябва да е наложително за защитата на определена категория обществени интереси, да бъде най-подходящото и възможно най-мекото средство за постигане на конституционно оправдана цел (Решение № 14 от 2014 г. по к. д. № 12 от 2014 г.; Решение № 7 от 2016 г. по к. д. № 8/2015 г.; Решение № 5 от 2019 г. по к. д. № 12/2018 г.).“*

С оглед представените съображения считам, че не съществува противоречие между разпоредбата на чл. 129, ал. 6 от ДОПК в частта „с изключение на задължителни осигурителни вноски“ и нормите на чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2, чл. 7 и чл. 17, ал. 1 и ал. 3 от КРБ.

Данъците и други публични вземания постъпват в държавния бюджет, за разлика от задължителните осигурителни вноски, които се превеждат по сметки на Националната здравно-осигурителна каса, на социалноосигурителните фондове, администрирани от Националния осигурителен институт, съответно на пенсионните фондове, управлявани от пенсионноосигурителни дружества (за вноските за допълнително задължително пенсионно

осигуряване по чл. 179 от ДОПК). Възстановяването на лихви от фондове, които акумулират средства със специалното предназначение да подпомагат на солидарен принцип членовете на обществото при настъпване на осигурително събитие, би нарушило целевия им характер и съответно би довело до несигурност относно обезпечаването на правата на останалите осигурени лица.

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

Предвид изложеното, моля на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България да постановите решение, с което да отхвърлите като неоснователно искането на Висшия адвокатски съвет за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 129, ал. 6 от ДОПК в частта „с изключение на задължителни осигурителни вноски“.

МИНИСТЪР

